12. juli 2016

2. kvartal Qaanaaq.

1) Appat.
Appaat Qaanaap eqqaanut 15 maj missaani apuuttarput, septemberimilu aallartarlutik. Taamaattumik appa Qaanaarmiunit piniarneqarsinnaaneq ajorpoq, appa Nuummiunit mamarineqarluinnartoq. Inatsisit aallaavigalugit aapa Qaanaami piniarneqarsinnaanngilaq. Takuuk eqqissisimatitaaffiit timmissat pillugit nalunaarusiamiittoq.
Suli sikuusoq appa Qaanaap eqqaanut apuuttarpoq, apuukkaangami sikumi sikup aannerata tasinngortitaanut mittarput.
Ukiuni kingullerni appat ima amerlatigilerput allaat taateraat inaannik ingiaasalerlutik, appat manniliortarfii amerliartuaarsinnarput. Pinngortitaleriffimmiut timmissanik misissuisartut tamakku tamaasa ilisimaarivaat, taavunga tikeraarmata angalaarunneqarput appaqarfinnillu isiginnaartinneqarlutik, kisiannili assileerusussimanngillalluunniit.
Qaanaami piniartut isumaqarput silaannaap kissatsikkiartuaarnera peqqutaalluni uumasut avannamut nikikkiartuaartut / avannarpariartuaartut.

Lomvier.
Lomvier ankommer til Qaanaaq området omkring den 15. maj og afgår september. Derfor er det umuligt for Qaanaaq folkene at nyde lomvien, som er så eftertragtet i Nuuk området. Se fuglebekendtgørelsen, fredningsperioden.
Når lomvien ankommer til Qaanaaq området er isen stadig fast, så lomvien lander i søerne på isen. (Tøvande på fastisen).
Lomvierne er blevet så mange, at mange ridefjelde er blevet overtaget (stjålet) af lomvierne. Ride er simpelthen blevet fortrængt af fra deres fjelde, så de er nødt til at finde andre pladser.
Fangerne i Qaanaaq er enige om, at den globale opvarmning har skylden for, at dyrene og fuglene er begyndt at flytte mod nord.

2) Taateraat.
Qaammat april naalernerani taateraat Qaanaap eqqaanut tikittarput. Taateraat Qaanaap eqqaani innarsuarni arlaqartuni manniliortarput, ukiunili kingullerni appat amerligaluttuinnarneri peqqutaallutik taateraat appanit ingiarneqarlutik qaqqarsuarnut manniliorfissanut nutaanut allanut nuuttariaqartarput.

Ride.
Riden ankommer til Qaanaaq området i slutningen af april måned. Der er mange fuglefjelde som beboes af riden, hvor de lægger æg, men de seneste år er riden flyttet til andre nye pladser, fortrængt af lomvien, da bestanden for lomvier vokser stærkt ved Qaanaaq.

3) Appaliarsuk.

Appaliarsuk ukiorpassuarni ulloq aalajangersimaffaarittoq Savissivimmut apuuttarpoq, ukioq kingulleq 2015-imi aamma ulloq taannarpiaq Savissivimmut apuuppoq. Ukioq mannali allarluinnartut ingerlasoqarpoq, appaliarsuk qaammat aprilip 20-ata missaani Savissivimmut apuuppoq.

Søkonge.
I mange, mange år ankom søkongen til Savissivik nøjagtig den samme dag og det skete også sidste år i 2015, hvor fuglen ankom nøjagtig den samme dag til Savissivik. Men i år er det helt anderledes, søkongen ankom til Savissivik allerede omkring den 20. april.

4) Puisi / Natseq.
Ukioq manna Qaanaaq eqqaata sikua aputeqarluarmat natsiit piaqqiorluarsimanissaat ilimagineqarpoq. Ukiut siuliini siku aputerpiarneq ajorsimavoq, qimussertut arlaleriarlutik natsianik teriannianit nerisarineqarsimasunik naammattuiisarsimapput, taamaattumik ukioq manna aputeqarluarnera peqqutigalugu isumalluartoqarpoq.

Sæl / Netside.
I år er er der masser af sne på isen ved Qaanaaq, så der er forhåbninger om god rekruttering af netsider. Årene før var der næsten intet sne på isen og flere slædekørere havde observeret rester af netside unger på isen, som er spist af ræve, unger som er født på nøgen is.

5) Ussuk.
Ussuk ukioq kaajallallugu Qaanaap eqqaaniittuartarpoq. Ukioq manna akilinermut qanillilluni ussuit takussaalluarsimapput.

Remmesæl.
Remmesælen optræder hel året rundt ved Qaanaaq. I år, da fangerne var på fangsttur nærmere over til anden side af sundet, blev der observeret masser af remmesæler.

6) Aaveq.
Nunaqarfik Moriusaq inuerummat aquuteqaralaarummallu aarrit Pituffiup eqqannguaneeqqittalersimapput. Nunamiit aarrit sikumi qassimmattut isiginnaarneqarput. Piniartut aarrit utersaariartuaarnerat malinaavigilluarpaat aammalu piniartunit naluneqanngilaq Pituffiup avataani ikkannersuarmi aarrit neriniartartuusut, mitit neriniartarfianni. Qaammat junimi aarrit siku sinerlugu avannamut ingerlaartarsimapput. Aasaanerani Qaanaap kangerlussuani aarrit ataasiakkaat qajartortunut navialisitsisarput. Qaanaap kangerlussuani aasaanerani qaannamik qilalukkanik naalinniartut akornusersorneqartarlutik, navialisinneqartarlutillu. Pissutsit tamakku tunngavigalugit aarrit ataasiakkaat Qaanaap kangerlussuaniittut pisarineqarsinnaanerat kissaatigineqarpoq, Qaanaap aaveqarfiata sinnerani aqutsineq allanngortinngikkaluarlugu. Aaveq Qaanaap kangerlussuanut pigaangat puisit tammakattartut piniartunit ilisimaarineqarpoq, aaveqartillugulu puisinik pisartoqassanani.

Paaserusunneqarpoq suut tunngavigalugit aarrit eqqissisimatitaaffii sivitsorneqarsimanersut. Aarrit piniagaaneri illersugaanerilu pillugit nalunaarut 2006-imi allanngortinneqarmat, allanngortitsineq aallarnerfigalugu eqqissisimatitaaneri sivitsorneqarnikuummata.

Hvalros.
Efter at beboerne i bygden Moriuseq flyttede og traffik med joller stoppede er hvalrossen kommet tilbage tæt på Pituffik. Fra land kan man observere masser af hvalrosser som soler sig på isen lige uden for Pituffik og fangerne ved også, at bankerne vesten for Pituffik er hvalrossens foretrukne fødeområde sammen med edderfuglene. I juni måned vandrer hvalrossen nordover, tæt op ad iskanten. Om sommeren er der enkelte i Qaanaaq fjorden, som er meget farlige for qajaq fangeren. Om sommeren bruger fangeren qajaq til at harpunere narhvalen i Qaanaaq fjorden og han bliver generet på livet af hvalrossen. Derfor anbefaler fangerne, at forvaltning for hvalrosser bliver ændret i Qaanaaq fjorden og at der bliver åbnet for fangst af disse i Qaanaaq fjorden og ikke andre steder i forvaltningsområdet, kun i Qaanaaq fjorden. Sælen i Qaanaaq fjorden forsvinder, når hvalrossen kommer til stedet og der bliver intet fangst af sæler i perioderne, hvor hvalrossen er i området. Fangerne vil gerne vide, hvorfor fredningsperioden for hvalrosser er forlænget. Bekendtgørelsen for hvalrosser blev i 2006 ændret, i forbindelse med ændringen blev fredningsperioden forlænget.

7) Pinngortitaq.
Ukioq manna sila Qaanaap eqqaani allaaneruvoq, siku siusinaarluni nallorluni kaanngarpoq. Aammattaaq immap mallertalernera malugineqarpoq. Mallit angisuut akilermit Qaanaap kangerlussuanut annguttalersimapput. Ilimagineqarpoq avannaarsuata sikuerukkiartornerata kingunerisaanik mallit angisuut atuukkiartulersimasut.

Natur.
I år er vejret anderledes ved Qaanaaq, isen blev brækket op meget tidligt. Og man har observeret, at der nu kommer store dønninger fra vesten ind til Qaanaaq fjorden. Man tror, at det nok er på grund af, at isen oppe i norden(Nordpolen) blevet mindre, således at dønningerne er begyndt at komme.